

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/173/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8719202979
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8719202979.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v právnej veci starostlivosti súdu o mal. C. R., nar. XX.XX.XXXX a mal. S. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako matka, zastúpené opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, deti rodičov: matky D. K. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., H. XXX, zastúpená splnomocneným zástupcom JUDr. Jankou Hesovou, nar. 23.06.1948, bytom Svit, Štúrova 290/60, a otca C. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom N., W. XXXX/XX, právne zastúpený Mgr. Marekom Tauberom, advokátom, so sídlom Spišská Nová Ves, Hviezdoslavova 11, o zníženie výživného na mal. deti, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 14P/131/2019-113 zo dňa 10.06.2021, takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Otec sa podaným návrhom domáhal zníženia výživného na mal. deti zo sumy 100,- eur mesačne na sumu 30 % životného minima.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Poprad ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým rozsudkom návrh otca zamietol. Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal.

3. Z rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 10P/192/2013-83 zo dňa 29.09.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3CoP/34/2014-125 zo dňa 14.01.2015 súd zistil, že manželstvo rodičov bolo rozvedené, mal. deti boli zverené do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na ich výživu sumou 100,- eur mesačne na každé mal. dieťa. Skutkovo vtedy súd vychádzal zo skutočností, že rodičia iné mal. deti nemali. Otec bol nezamestnaný s príjmom 117,40 eur mesačne, matka dosahovala príjem 400,- eur mesačne.

4. V súčasnosti sa počet vyživovacích povinností u rodičov nezmenil. Priemerný čistý zárobok matky činí 650,- eur mesačne. Otec poberá sociálnu dávku vo výške 126,30 eur mesačne. Nie je práceneschopný, nepožiadal ani o priznanie invalidného dôchodku. O zamestnanie sa písomne nezaujímal napriek voľným pracovným miestam. Otec nepreukázal žiadne objektívne dôvody, ktoré by mu bránili riadne pracovať a dosahovať aspoň priemerný príjem. Na strane otca vzal súd do úvahy aj jeho vlastníctvo 3-izbového bytu, v ktorom býva.

5. Pri rozhodovaní vzal súd do úvahy aj vek mal. detí a najmä skutočnosť, že mal. C. navštevuje od 01.09.2020 strednú školu a mal. S. od 01.09.2021 nastupuje na strednú školu. Otec neposkytuje deťom iné plnenia nad rámec výživného, okrem toho, že si len plní doposiaľ stanovené výživné vo výške 100,- eur mesačne na každé mal. dieťa.

6. O trovách konania rozhodol súd podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

III. Obsah odvolania otca

7. Proti rozsudku podal odvolanie otec. Namietá nepreskúmateľnosť, nepresvedčivé a zjavne arbitrálne odôvodnenie. Súd sa neriadil právnym názorom Krajského súdu v Prešove, vysloveným v uznesení sp. zn. 24CoP/168/2020 zo dňa 30.03.2021, a nevykonal na ten účel potrebné dokazovanie. Súd si odmietol vyžiadať správy od úradu práce o absolvovaných pracovných pohovoroch otca, z ktorých by bolo nepochybné, že otec sa aktívne snažil získať prácu. Rozhodnutie je napokon v rozpore so skutočne zisteným skutkovým a právnym stavom veci. Na strane otca došlo od poslednej úpravy k zmene pomerov. Jeho jediným príjmom je sociálna dávka vo výške 126,30 eur. Z tejto sumy platí výživné 100,- eur na dve mal. deti, bytovému družstvu platí nájomné 83,76 eur, telefón 10,- eur a osobnú spotrebu sa snaží minimalizovať. Svoju neschopnosť platiť súdom stanovené výživné odôvodňuje otec aj prídelením advokáta zo strany Centra právnej pomoci. Splatenie pôžičiek je v prípade neplnenia dlžníkom zabezpečené záložným právom na byt, v ktorom otec býva. Od 22.12.2019 do 01.01.2021 bol otec navyše práceneschopný. Napadnutý rozsudok navrhol zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne, zmeniť a znížiť výživné na každé z mal. detí zo sumy 100,- eur mesačne na sumu 30% zo sumy životného minima.

8. Podľa vyjadrenia ustanoveného opatrovníka sa u oboch mal. detí sa od posledného rozhodnutia zmenili pomery. Je v záujme mal. detí, aby otec prijal akúkoľvek prácu a mohol plniť vyživovaciu povinnosť. Napadnutý rozsudok navrhol rozsudok potvrdiť v celom jeho rozsahu.

9. Matka vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že od posledného rozhodnutie nedošlo u otca k zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného. Otec absolútne odmietať podieľať sa na výžive detí. Otec stále nepracuje, už 16 rokov, je zdravý, prácu si nehľadá a aj práce vo verejno-prospešných službách ukončil sám z vlastného rozhodnutia. Naopak, zmenili sa pomery na strane detí. Ich potreby podstatne vzrástli pribúdajúcimi rokmi a vzdelávaním. Napadnutý rozsudok navrhla matka potvrdiť.

10. Otec sa v rámci odvolacej repliky vyjadril, že práci sa nevyhýba. Predchádzajúci pracovný pomer likvidátora poisťovních udalostí skončil z dôvodu zdravotných problémov matky, kedy prevzal starostlivosť o dieťa aj domácnosť. V súčasnosti sa zúčastnil rôznych pohovorov, avšak nebol úspešný a adekvátne ponuky vzhľadom na svoj vek a odbornosti nemá, navyše posledný rok bol práceneschopný.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

11. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že odvolanie otca nie je dôvodné.

12. Z obsahu preskúmaného spisu je zrejmé, že rodičia nežijú v spoločnej domácnosti. O úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností bolo naposledy rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Poprad č. k. 10P/192/2013-83 zo dňa 29.09.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3CoP/34/2014-125 zo dňa 14.01.2015. Vyživovacia povinnosť otca voči mal. deťom bola určená vo výške 100,- eur mesačne na každé z mal. detí. S odstupom času 5 rokov podáva otec návrh na zníženie výživného, a to na sumu minimálneho zákonného výživného. Súd prvej inštancie návrh vo veci samej nevyhovel, pričom s napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd stotožnil. Prijatý právny záver argumentuje odvolací súd nasledovne.

13. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ust. § 230 CSP i ust. § 78 ods. 1 zákona č.36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“). CSP v uvedenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať znova (prekážka res iudicata - veci rozhodnutej).CMP však počíta s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať, konkrétne ust. § 121 CMP, ktoré umožňuje zmenu rozsudku o výživnom, ak sa zmenili pomery. Za zmenu pomerov možno považovať okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie rozsahu vyživovacej povinnosti (zásada „rebus sic stantibus“).

14. Pri rozhodovaní o zmene výživného na účely zisťovania pomerov je potrebné porovnať okolnosti v čase vydania predchádzajúceho rozhodnutia s okolnosťami v čase nového rozhodnutia, pričom predpokladom takejto zmeny je výrazná a trvalá zmena pomerov, či už na strane maloletého dieťaťa alebo na strane povinného rodiča. Takouto zmenou môže byť podstatne vyšší vek dieťaťa a s tým spojený nárast nevyhnutných nákladov, trvalá zmena zdravotného stavu, nástup dieťaťa do školy vyššieho stupňa, podstatné zvýšenie či zníženie pravidelného príjmu jedného z rodičov.

15. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnuť na všetky okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného. Len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Relevantné pre rozhodnutie o podanom návrhu na zníženie výživného je nielen to, či sa výrazne, trvalo, nie krátkodobo alebo nepatrne zmenili okolnosti na strane oprávneného dieťaťa, ale aj na strane povinného rodiča, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom.

16. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti na mal. dieťa sú rozhodujúce reálne zárobkové možnosti a schopnosti každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, pracovnými skúsenosťami, vzdelaním a pod.), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru (existenciou pracovných príležitostí), primeraných daným schopnostiam, resp. vlastnostiam rodičov.

17. V okolnostiach preskúmvanej veci je podaný návrh odôvodnený nepriaznivou životnou situáciou otca, ktorá mu nedovoľuje platiť doposiaľ určené výživné vo výške 100,- eur mesačne. Súd v konaní posúdil potencialitu príjmov otca, jeho majetkové pomery, zistené závery komparoval so zvýšenými výdavkami mal. detí a v konečnom dôsledku návrh zamietol.

18. Otec podľa vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie poberá len sociálnu dávku vo výške 126,30 eur, pritom svoje pravidelné výdavky na výživné, bývanie a telefón kvantifikoval sumou 293,76 eur. Z prehľadu výdavkov je zrejmé, že tieto tvoria len časť, pretože nezahŕňajú v sebe výdavky na stravu, obuv, ošatenie, hygienické potreby a iné výdavky, ktoré otec musí nevyhnutne pre svoj život vynakladať. V nadväznosti na uvedené, výdavky otca sú dlhodobo neporovnateľne vyššie ako jeho príjmy. Zabezpečenie svojej finančnej situácie otec preukazuje bezúročnými pôžičkami od známych, v celkovej sume 23.000,- eur, ich poskytnutie považoval súd prvej inštancie však za nepreukázané.

19. K príjmovej situácii otca odvolací súd uvádza, že túto považuje v porovnaní s predchádzajúcim rozhodnutím o výživnom za takmer nezmenenú. V okolnostiach preskúmvanej veci je otec dlhodobo nezamestnaný, a to aj napriek tomu, že súdu nepreukázal objektívne dôvody, ktoré by mu bránili vo výkone pracovnej činnosti. Jeho príjmové pomery viac-menej vždy pozostávajú len zo štátom priznaných dávok. Každopádne, z prehľadu rozhodnutí súdov vo veci účastníkov konania je zrejmé, že pri určovaní výživného súd ani v minulosti nevychádzal zo skutočných príjmov otca. O uvedenom svedčí odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Poprad sp. zn. 10P/192/2013 zo dňa 29.09.2014. Súd v tomto konaní zistil, že majetková situácia otca je značne priaznivá, aj keď dlhodobo nie je zamestnaný. Peňažné prostriedky má otec uložené na viacerých účtoch v bankách a tieto môže použiť na plnenie vyživovacej povinnosti.

20. Aj v predmetom prípade, pokiaľ nie je na strane otca stále preukázaná objektívna prekážka vo výkone pracovnej činnosti, nemožno prihliadať len na skutočné príjmy otca, ale vziať do úvahy potencialitu jeho príjmov. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku,

ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. (z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/236/2018 zo dňa 20.02.2019)

21. Otec je vyučený v lukratívnom odbore automechanik, čo ho predurčuje uplatniť sa na trhu práce. Už na pojednávaní konanom dňa 10.06.2021 súd prvej inštancie špecifikoval voľne pracovné miesta, zodpovedajúce kvalifikácii otca. V odôvodnení napadnutého rozsudku absentuje explicitná kvantifikácia potenciality príjmov otca, možno ju však vyvodíť z ponúkaného príjmu podľa inzerovaného pracovného miesta, na ktoré súd prvej inštancie odkazuje. Obdobne postupoval odvolací súd, ktorý učinil prieskum voľných pracovných miest v mieste bydliska otca, pričom na ten účel použil odvolací súd dáta z verejne dostupných portálov.

22. Z odkazu <https://www.sluzbyzamestnanosti.gov.sk/pracovne-ponuky/9ad756cc-be7b-4bb7-b61c-824051081160?nazovProfesie=&pageNr=3&lokalita=OKSK0416&pracovnaOblast=504727> zistil odvolací súd dopyt po práci automechanika v meste I.-N. s nástupom ihneď a základnou zložkou mzdy vo výške 1.000,- eur mesačne v hrubom. Ďalšia pracovná ponuka zodpovedajúca kvalifikácii otca je inzerovaná na nasledujúcom odkaze <https://www.sluzbyzamestnanosti.gov.sk/pracovne-ponuky/058b18af-2ced-41a6-89fd-1c7e94dd92f2?nazovProfesie=&lokalita=OKSK0416&pageNr=4>, pozícia automechanik, s nástupom ihneď a základnou zložkou mzdy vo výške 1.500,- eur v hrubom.

23. Okrem práce automechanika mal by byť otec spôsobilý vykonávať ostatné činnosti bez potreby osobitnej kvalifikácie v odbore, napríklad vodič osobného vozidla, kde otcovi postačuje vodičský preukaz, pritom by mohol dosahovať príjem zhruba 800,- eur mesačne, viď dopyt po práci: <https://www.sluzbyzamestnanosti.gov.sk/pracovne-ponuky/13c6e225-81a8-44b6-a2df-ee8cce76eedb?nazovProfesie=&pageNr=2&lokalita=OKSK0416&pracovnaOblast=504727>. Ďalšie pracovné pozície obsaditeľné otcom by mohli byť napr. skladník, pokladník, predavač a pod..

24. Zhrnúc vyššie uvedené, potencialita príjmov otca ďalekosiahlo presahuje jeho skutočné príjmy. Otec nevyužíva svoj pracovný potenciál, uvedený stav však nesmie byť na ťarchu mal. deťom. Za bežných okolností by otec mohol dosahovať príjem 800 - 1.500,- eur, z čoho by bez neprimeraných ťažkostí platil výživné. Na vyvrátenie argumentácie súdu o jeho pasívite predložil otec súdu potvrdenia o uchádzaní sa o zamestnanie, datované od januára 2021. V tejto súvislosti nie je odvolaciemu súdu zrejmé, z akých zdrojov dospel otec k tomu, že daný zamestnávateľ má voľne pracovné miesto, pretože najčastejším dôvodom neuzavretia pracovnej zmluvy bola obsadenosť pracovnej pozície. Každopádne, od otca odvolací súd očakával permanentnú snahu zamestnať sa (nielen pre účely súdneho konania), aby mohol riadne plniť svoju vyživovaciu povinnosť, hoc by mal pracovať v oblasti mimo svojho vyučeného odboru. Toto v konaní preukázané nebolo, preto odvolací trvá na uplatnení princípu potenciality v zmysle vyššie uvedených úvah. Neopodstatnená bola v tejto súvislosti aj argumentácia otca o pridelení advokáta z Centra právnej pomoci, čo by malo preukazovať jeho nepriaznivú životnú situáciu, keďže skutočné príjmy otca nemali v konaní svoju relevanciu.

25. Kontraindikáciou zníženia výživného sú aj zvýšené výdavky mal. detí, ktoré postupujúcim časom narastajú a za situácie vyhovenia návrhu otca je vážne ohrozené uspokojovanie základných životných potrieb mal. detí. Tie fyzicky aj spoločensky dospievajú, kladú na rodičov zvýšené požiadavky na stravné, ošatenie, obuv, hygienické potreby či spoločenské vyžitie. Dôležitým kritériom posudzovania odôvodnených potrieb je aj ich školská dochádzka, ktorá prechádza jednotlivými stupňami vzdelania. Mal. C. je toho času vo veku takmer plnoletého muža, študent strednej školy. Ak v čase posledného rozhodovania Okresného súdu Poprad mal 10 rokov, nie je dôvod pochybovať o tom, že jeho výdavky od toho času vzrástli. Obdobe je tomu v prípade mal. S., ktorá je toho času vo veku takmer 17-ročnej slečny, čo je podstatný rozdiel oproti 9-ročnému dievčaťu, akým bola v čase posledného rozhodovania.

26. Bez potreby reštrikcie ust. § 75 ods. 1 zákona o rodine, odvolací súd mieni výživným prioritne uspokojovať základné životné potreby mal. detí, pritom už na ich pokrytie je doposiaľ určená suma výživného len sťažka postačujúca. Takmer vždy najväčšiu položku výdavkov tvorí stravné, ktoré s pribúdajúcim vekom detí narastá, a jeho výšku ovplyvňuje aj cena potravín, ktorá v aktuálnej spoločenskej situácii naberá svoje maximá. Ďalšou položkou je obuv a ošatenie, ktoré v stále prebiehajúcom vývine mal. detí je potrebné obnovovať, opomínať nemožno ani hygienické potreby, ktoré

sa u takmer dospelého človeka líšia od potrieb dieťaťa. Okrem toho vznikajú na strane detí výdavky na spoločenské vyžitie, ktoré je nevyhnutným predpokladom integrácie dieťaťa do spoločnosti. Ako už bolo vyššie zmienené, na strane mal. detí došlo od poslednej úpravy výživného aj k prechodu v rámci stupňov školskej dochádzky, čo v zmysle rozhodovacej činnosti súdov predstavuje zmenu pomerov, ktorá dôvodí pristúpiť skôr k zvýšeniu výživného.

27. Pri rozvrhnutí doposiaľ určeného výživného na jednotlivé dni v mesiaci dospel odvolací súd k sume 3,33 eur na deň, čo je snáď dostatočný ukazovateľ, že suma výživného je vzhľadom na vek detí nízka a nepostačuje ani na zabezpečenie dennej stravy. V súlade s ust. § 78 ods. 3 zákona o rodine je v rozpore s najlepším záujmom mal. detí pristúpiť k zníženiu výživného.

28. Záverom odvolací súd uvádza, že na strane povinného rodiča - otca nevzhladol podstatnú zmenu pomerov, ktorá by mala konkurovať nepochybne zvýšeným výdavkom mal. detí, súvisiacich s ich fyzickým a spoločenským vývinom, tiež prechodu v rámci stupňov školskej dochádzky. Súd prvej inštancie správne rozhodol, keď návrh otca zamietol. Za daného stavu odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

29. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nevzhladol také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP.

30. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).